

got ädlare syftemål, än detta. Att dessa *onera* äro betungande, och att i allmänhet en jemnare fördelning af skattebördorna vore önskelig och nödig, är en helt annan sak. Att också denna fördel kan ernås i sammanhang med en jemnare spridd upplysning, är otvifvelaktigt. Men icke är timlig vinning upplysningens grund ej heller dess ändamål. Det heter: »söker först Guds rike» d. ä. själens förädling, »så faller eder allt detta till» d. ä. allt detta, »som till kroppens uppehälle och nödortof hörer», fås då på köpet.

10 Med ett ord: den hvilken *på sådant sätt* för upplysningens talan, som Aftonbladet det gjort, han borde hellre tiga, tills han själf kommit ett stycke väg längre på upplysningens bana. Det är billigt och berömligt att bekämpa åsichter sådana som de, hvilka ledamöterna i Fattigvårdskommittén sökt göra gällande; men deraf följer icke billigheten och berömligheten af att söka sprida dylika falska och absurda åsichter. Ty derigenom befrämjas icke upplysningens sak, att man framställer sig såsom dess innehafvare och försvarare, och likväl anför skäl, hvilkas antagande skulle lägga band på all upplysning, samt om upplysning ger ett begrepp, som skulle göra densamma föraktlig och förkastlig.

20

43 »SURKÅL» OCH »TÅLAMOD» ELLER DEN NYA MINISTEREN OCH OPPOSITIONEN.

Freja n:o 51 30. VI 1840

Det torde icke vara för bittida att småningom börja besinna, hvarest den för närvarande, så mycket omskrikna, oppositionen i Sverige har sin rot. I synnerhet för den nya Ministären vore en sådan besinning detsamma som att lägga handen på hjertat och fråga, om den i »närvarande förhållanden har *kallelse* till något annat, än embeten och löner. Finnes kanske intet missnöje *i landet*? Upphäfven Hrr Ministrar edra ögon och skåden, *hvarest* det finnes inom Representationen. Riddarhusmissnöjet kunnen j bota på samma sätt som edert eget, med befordringar. I Presteståndet finnes intet missnöje; det finnes blott *hos Bondens representanter* bland Presteståndet. J finnen det väl förunderligt, att bonden representeras i kappa och krage; men större under kunna ske. Äfven oppositionen i Borgareståndet kan icke blifva eder farlig, j fria tullmän. Afhjelpandet af ögonblickets *verkliga* betryck i den ekonomiska lagstiftningen skall här göra det öfriga. Men det finnes ännu ett Stånd, icke blott till namnet i den fyrbenta Riksdagsmachinen, utan *ett verkligt Stånd*, som äger och besitter den Svenska jorden. Hvad viljen j gifva detta? Mera jord? Det låter sig knappast göra. Privilegier? Det hatar privilegier. Embeten, titlar, ordnar? Det blir en hel Nation af embetsmän och riddare.

30

40

Kanske är missnöjet i detta Stånd blott imaginärt, finnes endast vid Riksdagen? De liberala tidningarna hafva kanske valt dess Riksdagsmän, skapat missbelåtenheten och underhållit den, gifvit männen insigt och ihärdighet, orubblig samvetsgrannhet o. s. v.? Hvad förmå väl icke tidningarna, dessa svarta och hvita trollkarlar! Det är likväl erkänt om Luther, att hans verk icke haft någon framgång, om icke Katholicismen redan förut gjort sig misstänkt och förhatlig. Ja själfva Christna religionen måste anses vara förberedd genom den allmänna skepsis och det behof af religiös öfvertygelse, som vid dess uppkomst herrskade inom Romareverlden. Encyklopedisterna i Frankrike hade en bördig jordmån i de högt uppsattes osedlighet och de lägres förtryckta belägenhet. NordAmerikas

50

patrioter funno anhängare i invånarens handelsintressen o. s. v. Så har ännu aldrig något samfund eller någon enskild förmått ruska på det bestående i samhället eller lyckats att hos ett tidevarf eller en Nation göra någon åsigt gällande, om icke behovet deraf förefunnits och sjelfva åsigten, ehuru outtalad och omedveten, lefvat hos tidevarvet, hos Nationen. Och Svenska tidningspressen, med dess föreståndare, skulle från denna allmänna regel utgöra ett undantag? O, j tecknatydare! Svenska Bondeståndets missbelåtenhet med sin ställning i samhället är icke en nyhet från gårdagen. Den har lefvat i sekler såsom hat till herremannen och afund öfver dennes företräden, men den har inskränkt sig inom kommunen och alldagliga förhållanden. Men att Bondeståndet på Riksdagen i fråga om Statens allmänna angelägenheter, utgör oppositionens styrka, det är i Sverige en nyhet, lika stor som den, att Regeringen hos Adeln och de privilegierade söker ett stöd mot denna opposition.

10

Det ny-Europeiska samhällsskickets utgång ifrån medeltidsbarbariet betingades deraf, att Furstarne slöto sig till det uppväxande medelståndet, och i denna riktning hafva de inre Statsförhållandena i Europa fortgått. Olycka har drabbat de länder, i hvilka regenten gjort sig till den första bland de privilegierade och sålunda nedstigit ifrån sin rätta plats, majestätet. Ty pergamentet och privilegierna blifva fjäderlätta mot den levande nationalandan, och majestätet är icke grundadt uppå vissa företrädesrättigheter, utan är det i Staten verkliggjorda allmänna förnufts majestät. Icke i privilegierna lefver detta allmänna förnuft, utan i folkets till sed vordna tänkesätt. Och endast i öfverensstämmelse med detta är majestätet det för Nationen högsta, Nationens personifierade majestät. Såsom försvarare af blotta privilegier, nedsjuncker majestätet sjelft till ett privilegium, och de icke privilegierades hat till privilegierna blir en opposition mot sjelfva Regeringen. Der nu hos folket en opposition finnes emot Styrelsen, der är den således grundad uti någon af styrelsen gynnad, af blotta¹ privilegier beroende, olikhet i politiska rättigheter. Der denna opposition en gång uttalat sig, der är det fåfängt att hoppas se densamma bragt till tystnad, med mindre besvären afhjelpas eller en våldsamt omstörtning inträder, förstörande för samhället, och mest förderlig för den massa, ur hvars sköte den utgått.

20

30

Vi hafva sagt, att oppositionen vid Riksdagen är starkast hos Bondeståndet. Detta är ett factum, som icke kan bestridas. Vi anse det också faktiskt bevisa, att missnöjet i landet är störst bland Bondeståndet, d. ä. hos massan af Nationen. Hvad detta har att betyda, erfordrar icke någon profetisk visdom för att inse. Då bonden säger: »vi utgöra 9/10:delar af Nationen», så är detta ett förkunnande af hvad klockan är slagen, som ingen borde kunna missförstå.

40

Har nu väl den nya Ministèren rätt besinnat, hvad den är kallad att afhjelpa? Förstår den tidens tecken, eller vårdar den sig icke om att uppå dem gifva akt? I sanning om den i sitt samvete erkänner sig icke vara kallad af Nationen, utan endast representera ett maktlystet »parti» i stället för ett annat, så är den lek, denna Ministèr leker, utan jemförelse vådligare, än dess föregångares. Hvad dessa tvingar till ord, skola då de nya drifva till handling. Deras lek är då lika lättsinnig, som deras mästars, Aftonbladets, hvilken jollrar om »alla barn i början», »tålamod öfvervinner surkål» &c. Ty slutet är allaredan närmare än »början», och inga »barna»-händer förmå att göra slutet lyckligt. Vår tid är icke »tålamodets.» Våra decennier äro jemngoda med forntidens sekler. Både Af-

50

¹ D. ä. denna olikhet har då icke någon grund i nationens tänkesätt, beror icke af dess ståndpunkt i bildning.

tonbladet och Ministèren borde finna, att Nationen allaredan har nog af »surkål.»

44 OM PRESKRIPTION I STATSRÄTTEN, MED ANLEDNING AF FRÅGAN OM HEMMANTALSRÄNTAN. *Freja n:o 51 30. VI 1840*

10 I fråga om hemmantals-räntan har inom ett Riksstånd en åsigt sökt vinna insteg, som, om den tillämpades på öfriga samhällsförhållanden, skulle återföra samhället till sitt ursprung, för att *a priori* rekonstrueras, eller ock leda till den onyttiga ceremonien att vid hvarje Riksdag genom en akt sanktionera Samhällsinrättningen. Man har nemligen velat bestyrka rättmätigheten af hemmantals-räntans upphörande genom orättvisan af dess uppkomst för 100:de ja 200 år sedan. Vår afsigt är icke här att tala om det billiga eller obilliga i sagda beskattning. Vi äro ur flera än ett skäl öfvertygade om nödvändigheten af en skattejemkning och isynnerhet af lindring i skattejordens tunga. Men många omständigheter synas tala för,
20 att frågan om hemmantalsräntan måtte behandlas i sammanhang med den om alla öfriga på jordegendomen lastande skatter, såsom roteringen, skjutsinrättningen m. m. Vi lemna detta för denna gång derhän och vända oss blott till den anförda principen.

Det gifves i Privat-rätten stadganden om en viss preskriptionstid, både i civila och kriminala mål, efter hvars förlopp ingen rättelse af en begången orättvisa, intet straff för ett brott kan yrkas. I Statsrätten deremot, såsom mera beroende af sed än af skrifven lag, gifves det ingen preskription. Detta vill här säga, att det faktiskt bestående i Staten sjelf utgör beviset för rättmätigheten af sin tillkomst. Uti den yttre Statsrätten
30 äro, bland andra exempel, Ludvig XIV:des Reunions-kamrar ett historiskt bevis uppå, huru den allmänna rättskänslan anser sådana anspråk. I den inre Statsrätten är Carl XI:s reduktion ett dylikt prof. Hvarken den ena eller den andra af dessa åtgärder kan någonsin rättfärdigas på grund af de återkrädda besittningarnas åtkomst. Likasom nu en gåfva, mottagen af en slösande regent, icke inskränker rättmätigheten i mottagarens åtkomst, likaså litet kan en af folket åtagen beskattning göra dess utkrävande olagligt. Under nu i Sverige bestående förhållanden kan en påtvungen beskattning vid första Riksdag upphävas, emedan den utan Rikstens Ständers samtycke icke är någon *beskattning*. Men en för bestämd tid åtagen beskattning, som med Ständernas tysta samtycke förvandlats till permanent, kan endast upphävas på grund af Svenska folkets *bestående* rätt att sjelft beskatta sig, (således äfven att upphäva hvilken beskattning som helst), icke på grund af dess tillkomst. Det gifvas dock rättigheter, för hvilkas återvinnande i annan mening ingen preskriptionstid finnes. Sådana äro de så kallade *oförytterliga* rättigheter t. ex. personlig frihet. En underkufvad Nation kan aldrig förlora rättigheten att göra sig sjelfständig; en slaf, en lifegen, icke den att befria sig ur sina bojor. En underkufvad Nation, likasom slafven, står utom allt Statsförhållande; ty att Nationen är kufvad, vill säga det samma som att alla dess Statsförhållanden äro upplösta. I sådana fall är rättigheten icke beroende af något bestående, emedan då intet bestående rättstillstånd gifves.
50

Det är i allmänhet ett stort misstag att betrakta den enskildes förhållanden till Staten ur Privaträttens synpunkt. Denna inträder endast då den enskilde med Staten ingått ett verkligt *pactum*, genom lån, köp, arrende o. s. v. Då blir äfven fråga om laglig preskriptions-tid. Men den